

Σεμινάρια Επιθεωρητών

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

Λέσχη ανάγνωσης

Φεβρουάριος - Μάρτιος 2013

Διαπιστώσεις

- Το εξωσχολικό διάβασμα -ανέκαθεν φιλόδοξος στόχος της εκπαίδευσης- παραμένει και σήμερα μια ελιτίστικη ενασχόληση ελάχιστων μαθητών
- Στην εποχή μας προσφέρεται για τα παιδιά πληθώρα **εναλλακτικών δραστηριοτήτων που φαίνονται ελκυστικότερες** από το διάβασμα και δεν απαιτούν πνευματική εγρήγορση
- Ο παραδοσιακός τρόπος διδασκαλίας του λογοτεχνικού βιβλίου δεν επιτυγχάνει ούτε το στόχο της φιλιαναγνωσίας αλλά ούτε και τον βραχυπρόθεσμο στόχο της μελέτης και αφομοίωσης ενός λογοτεχνικού βιβλίου

Διαπιστώσεις

Παράμετροι όπως

- το κατάλληλο κοινωνικό και οικογενειακό περιβάλλον και
 - οι ξεχωριστές εμπειρίες
- επηρεάζουν καθοριστικά τη συμπεριφορά του αναγνώστη

↪ είναι πολύ πιθανόν άτομα της ίδιας ηλικίας και του ίδιου ψυχοπνευματικού επιπέδου ανάπτυξης να έχουν **διαφορετικό προφίλ αναγνώστη**

Διαπιστώσεις

Η «λογοτεχνική εκπαίδευση» του νέου ανθρώπου εξαρτάται από δύο παράγοντες:

α) την οικογένεια, που είναι βασικός φορέας των περισσότερων μορφών «άτυπης» εκπαίδευσης του παιδιού,

β) το σχολείο που είναι ο κύριος “διεκπεραιωτής” της «τυπικής» εκπαίδευσης του νέου ανθρώπου.

Άρα, σε μεγάλο βαθμό, οι φιλιαναγνωστικές πρακτικές ή συνήθειες είναι ήδη διαμορφωμένες όταν τα παιδιά φτάνουν **στη Μέση Εκπαίδευση**, αφού εκτός της οικογένειας προηγείται και η Δημοτική Εκπαίδευση, **καλούμαστε επομένως να ενισχύσουμε μια σχέση που είναι ήδη ελλιπής ή προβληματική.**

- μεταξύ μαθητών 15 χρονών των χωρών του ΟΟΣΑ (των πιο αναπτυγμένων χωρών του κόσμου), **οι Έλληνες μαθητές κατέχουν πλέον την 1η θέση στο εξωσχολικό διάβασμα** παρουσιάζοντας αύξηση του ποσοστού.
- το 60,5% των Ελλήνων μαθητών αναφέρει ότι διαβάζει με δική του πρωτοβουλία "αρκετές φορές το μήνα" ή "αρκετές φορές την εβδομάδα" περιοδικά και ακολουθούν οι εφημερίδες σε ποσοστό 42,8%, τα κόμικς σε ποσοστό 24,7%, τα λογοτεχνικά βιβλία σε ποσοστό 21,5%.
- σε σχέση με το 2000 οι Έλληνες εμφανίζουν αύξηση κατά 4,5 μονάδες ενώ ο μέσος όρος των μαθητών στις χώρες του ΟΟΣΑ που διαβάζουν για προσωπική τους ευχαρίστηση μειώθηκε σε 63,8% το 2009 από 68,8% το 2000.

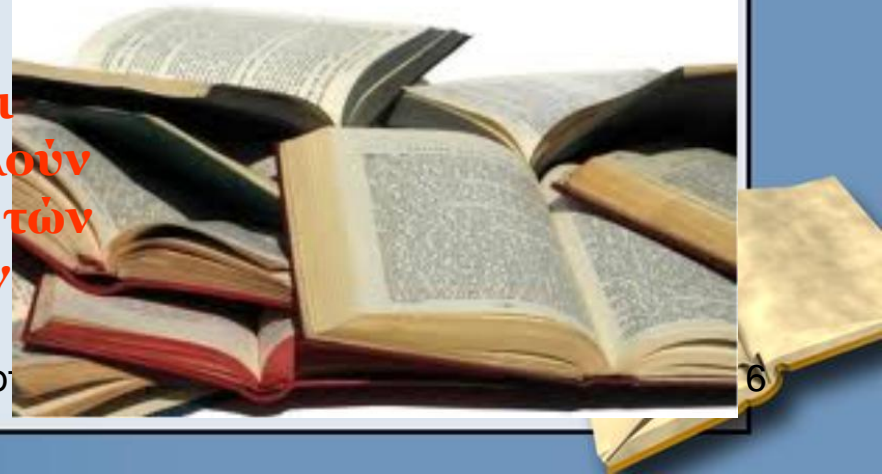

Έρευνα του ΟΟΣΑ

•Ποσοστό των μαθητών στις χώρες του ΟΟΣΑ που διαβάζουν για δική τους ευχαρίστηση:

Ελλάδα 82,50% Τουρκία 77,10% Μεξικό 76,20% Τσεχία 75,00% Ουγγαρία 74,50% Καναδάς 68,90% Νέα Ζηλανδία 68,70% Πολωνία 67,80% Φινλανδία 67,00% Δανία 66,40% Ιταλία 66,10% Ισραήλ 65,50% Πορτογαλία 64,80% Αυστραλία 63,30% Σουηδία 62,70% Ισλανδία 62,00% Νότια Κορέα 61,50% Εσθονία 61,40% Γαλλία 61,20% Ισπανία 60,40% Βρετανία 60,40% Χιλή 60,30% Σλοβενία 60,20% Νορβηγία 60,00% Σλοβακία 59,10% Γερμανία 58,70% Ιρλανδία 58,10% ΗΠΑ 58,00% Ιαπωνία 55,80% Βέλγιο 55,60% Ελβετία 55,40% Λουξεμβούργο 51,80% Ολλανδία 51,40% Αυστρία 50,00%

Παρά την πρωτιά, τα δοκίμια και η λογοτεχνία φαίνεται να αποτελούν τις τελευταίες επιλογές των μαθητών μεταξύ των εξωσχολικών βιβλίων

Για τη λογοτεχνική ανάγνωση

Γνωστικά, αυτό που ονομάζουμε *λογοτεχνική ανάγνωση* δεν περιορίζεται στην απλή ανάγνωση ενός βιβλίου.

Συνδέεται κυρίως με την *απόχτηση της δεξιότητας από το παιδί-αναγνώστη ώστε να μπορεί να αντιλαμβάνεται, πέρα και πάνω από τη σημασία και το νόημα του λογοτεχνικού έργου, τον τρόπο σύνθεσης και κατασκευής ενός τέτοιου έργου*. Πρόκειται για μια μορφή ανάγνωσης στην οποία ο αναγνώστης είναι **επαρκής**, έμπειρος και ικανός.

Για τη λογοτεχνική ανάγνωση

Ειδικότερα λογοτεχνική ανάγνωση υποχρεώνει ή καθοδηγεί τον αναγνώστη **να ανακαλύπτει:**

- τα βασικά στοιχεία των λογοτεχνικών έργων,
- το χτίσιμό τους,
- τους αρμούς και τις τεχνικές (ακόμη και τους κανόνες και τις αρχές) που τα συνδέουν, τα συνθέτουν και ολοκληρώνουν τη γραφή τους.

Τα εργαλεία της θεωρίας της λογοτεχνίας έρχονται στο προσκήνιο μαζί με τη γνώση στοιχειωδών εννοιών:

- το είδος του αφηγητή,
- της οπτικής γωνίας,
- των λογοτεχνικών ειδών.

Τεχνικές εμπύχωσης και αναγνωστικές πρακτικές

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα

- δέχεται πια την επιρροή της δημιουργικής γραφής ως μέσο προαγωγής της φιλαναγνωσίας

Το κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα

- την εισάγει ως μέρος της λογοτεχνικής αγωγής (έμφαση στην κατάκτηση συγγραφικών δεξιοτήτων)

Τεχνικές εμπύχωσης και αναγνωστικές πρακτικές

- φιλιαναγνωσία,
 - δημιουργική γραφή
- } δύο βασικοί πυλώνες
διδασκαλίας της λογοτεχνίας

Η φιλιαναγνωσία επιτρέπει στο παιδί να μετεξελιχθεί σε έναν σοβαρό αναγνώστη και

Η δημιουργική γραφή του καλλιεργεί την ανάπτυξη συγγραφικών δεξιοτήτων

Οχτώ (8) πρακτικές για να αγαπήσουν οι έφηβοι το διάβασμα...

1. Ένα «βαρετό» βιβλίο είναι πολύ χειρότερο από ένα «τολμηρό» βιβλίο.

Το πιο σημαντικό κριτήριο επιλογής ενός λογοτεχνικού βιβλίου για μεγάλα παιδιά και εφήβους φαίνεται να είναι η ένταση αφού παιδιά και έφηβοι ζουν μέσα σε συνεχή ένταση.

Ένα βιβλίο επίπεδο, γεμάτο «ορθότητα» και «κανονικότητα», πιθανόν θα τους οδηγήσει στην τηλεόραση, ή στο Διαδίκτυο.

Τεχνικές εμπύχωσης και αναγνωστικές πρακτικές

2. Οι ενήλικες έχουμε την τάση να **καταδικάζουμε** αμέσως εκείνα **τα βιβλία που συναρπάζουν τα παιδιά**: περιπέτειας, φαντασίας, κόμικς, αισθηματικά μυθιστορήματα σε συνέχειες κλπ. Με αυτή την αντιμετώπιση μάλλον κόβουμε κάθε επαφή με τα ενδιαφέροντα του εφήβου.

Αντί να καταδικάζουμε, **αξιοποιούμε τα γούστα του**, ώστε να του προτείνουμε ένα βιβλίο κοντά στα ενδιαφέροντά του, το οποίο θα του ανοίξει νέους δρόμους στην ανάγνωση και καινούργια παράθυρα στον κόσμο. Κατά συνέπεια...

Τεχνικές εμπύχωσης και αναγνωστικές πρακτικές

3. **Συναντάμε τα παιδιά εκεί που βρίσκονται** (και όχι εκεί που νομίζουμε ότι θα έπρεπε να βρίσκονται). Κανένα παιδί δεν ξεκίνησε να αγαπά το διάβασμα με τον Σεφέρη, τον Παπαδιαμάντη, τον Μπαλζάκ.

Για να αγαπήσει ένα παιδί ή ένας έφηβος το διάβασμα και τους κλασικούς λογοτέχνες, πρέπει κατ' αρχάς να βρούμε:

- τα **ενδιαφέροντά** του,
- τις **αγωνίες** του,
- τα **γούστα** του,
- τους **φόβους** του αλλά και
- τις **δεξιότητες** ανάγνωσης που έχει πραγματικά.

Ένα βιβλίο που χαρακτηρίζεται αριστούργημα, μπορεί για τον έφηβο να είναι ένας ογκώδης, βαρετός καταναγκασμός.

Τεχνικές εμπύχωσης και αναγνωστικές πρακτικές

4. **Πληθώρα, ποικιλία και άνεση**: Ο νεαρός αναγνώστης δεν μένει κοντά στο βιβλίο χωρίς αυτά, πρέπει να έχει τη δυνατότητα να ψάξει ανάμεσα σε πολλά βιβλία, χωρίς μεγάλη προσπάθεια και με άνεση χρόνου.

Οι **σχολικές βιβλιοθήκες** είναι **περιορισμένες**, ενώ συχνά **δεν** είναι **ενημερωμένες**. Η νεανική λογοτεχνία γνωρίζει έκρηξη τα τελευταία χρόνια \implies μεγάλη ποικιλία τίτλων για κάθε γούστο.

Πρόσβαση σε χώρους που θα τους παρέχουν αυτές τις δυνατότητες (**μεγάλα βιβλιοπωλεία, βιβλιοθήκες** κ.λπ.),
Αξιοποίηση **δυνατοτήτων που παρέχει το Διαδίκτυο** να **αναζητήσουν** πληθώρα τίτλων και να τους **παραγγείλουν**, ή για να κατεβάσουν **e-books**.

Τεχνικές εμπύχωσης και αναγνωστικές πρακτικές

Οι μαθητές πρέπει να ενθαρρύνονται σε αυτή την προσπάθεια, ώστε:

- να ασκήσουν σε πραγματικές καταστάσεις την κριτική τους ικανότητα (την επιλογή των βιβλίων που θα προτείνουν) αλλά και
- να επιβεβαιώσουμε ότι το βιβλίο, εκτός από εμπορικό προϊόν, είναι και κοινωνικό αγαθό.

Η ανάπτυξη δεξιοτήτων αναζήτησης βιβλίων και η ενημέρωση για τη σύγχρονη βιβλιοπαραγωγή οδηγεί στην αναγνωστική αυτοπεποίθηση.

Τεχνικές εμπύχωσης και αναγνωστικές πρακτικές

5. Τα βιβλία δεν έχουν προκαταλήψεις, οι αναγνώστες όμως έχουν. Οι **προτιμήσεις διαφέρουν**.

Αυτό που έχει σημασία είναι **να συνεχίσουμε να τροφοδοτούμε το ενδιαφέρον των παιδιών μετά το πρώτο βιβλίο που τους άρεσε**, ώστε η σχέση με την ανάγνωση να συνεχιστεί απρόσκοπτα και να ανθήσει ακόμη περισσότερο.

Τεχνικές εμπύχωσης και αναγνωστικές πρακτικές

6. Υποστηρίζουμε με κάθε τρόπο τη φιλαναγνωσία στους χώρους της.

Πώς γίνεται αυτό;

Υπάρχουν χώροι (δημοτικές, σχολικές βιβλιοθήκες) όπου **πολλά και καλά βιβλία** για κάθε είδους προτίμηση είναι εύκολα προσβάσιμα σε όλους και παρ' όλα αυτά μένουν στα ράφια τους.

Τι λείπει;

Οι δραστηριότητες που θα εμπλέξουν άμεσα τους δυνάμει αναγνώστες με τα βιβλία που βρίσκονται ανάμεσά τους

Τεχνικές εμπύχωσης και αναγνωστικές πρακτικές

7. Οι έφηβοι εντυπωσιάζονται από τη δύναμη των λέξεων, όχι όμως στα βιβλία. Οι περισσότεροι νέοι άνθρωποι είναι εξαιρετικά ευαίσθητοι στη δύναμη των λέξεων. Σήμερα, αυτοί που γράφουν κρυφά ποιήματα ή στέλνουν επιστολές σε περιοδικά είναι λιγότεροι, δεν πρέπει όμως να ξεχνάμε ότι τα νέα παιδιά επικοινωνούν στις μέρες μας με εξίσου έντονους τρόπους: στις προφορικές τους συνομιλίες, στο Διαδίκτυο (Facebook, Twitter, δημιουργία blogs), με SMS κ.ά.

Ας τους βοηθήσουμε να ανακαλύψουν ότι η δύναμη του λόγου που χρησιμοποιούν για να επικοινωνήσουν παράγει ανάλογη ευχαρίστηση και στην περίπτωση της ανάγνωσης ενός βιβλίου.

Τεχνικές εμπύχωσης και αναγνωστικές πρακτικές

8. Για να προτείνεις κάτι, πρέπει κι εσύ να το 'χεις δοκιμάσει!

Για να μπορέσει ένας ενήλικος να μεταδώσει τη χαρά της ανάγνωσης, πρέπει πρώτα και ο ίδιος να την έχει ανακαλύψει (ή να την έχει ξαναβρεί). Για να αποτελεί ο **εκπαιδευτικός** μια καλή γέφυρα επικοινωνίας με τα καλά βιβλία πρέπει να είναι **δραστήριος και ενημερωμένος**.

Γι' αυτό λοιπόν πρέπει να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες, δράσεις και εργαλεία που θα τους βοηθήσουν να αναπτύξουν αυτόν τον ρόλο τους, ώστε και οι ίδιοι να αποτελέσουν ένα παράδειγμα ενημερωμένου αναγνώστη.

Με ποιον τρόπο οι δραστηριότητες πριν και μετά την ανάγνωση δεν θα μοιάζουν με σχολικές εργασίες

Πρώτος στόχος και πολλές φορές ο μοναδικός της συνάντησης κειμένου και παιδιού: **η απόλαυση της ανάγνωσης.**

Η προσέγγιση του κειμένου μετά την ανάγνωση, είτε περιλαμβάνει απλές δραστηριότητες είτε σχέδια εργασίας, θα ήταν καλό να έχει παιγνιώδη μορφή και τα παιδιά να την απολαμβάνουν.

Επιλέγουμε μικρό αριθμό ερωτήσεων και δραστηριοτήτων οι οποίες έχουν φορμαλιστικό ή ρητορικό χαρακτήρα (παρατήρηση, κατανόηση περιεχομένου, περιγραφή και σχολιασμός των εκφραστικών μέσων, περιλήψεις).

Οι περισσότερες δραστηριότητες καλό είναι να έχουν επικοινωνιακό χαρακτήρα.

Με ποιον τρόπο οι δραστηριότητες πριν και μετά την ανάγνωση δεν θα μοιάζουν με σχολικές εργασίες

Τα παιδιά βρίσκονται κάθε φορά μπροστά σε ένα πρόβλημα στο οποίο καλούνται να δώσουν λύση, ατομικά ή ομαδικά, εμπλέκοντας το κείμενο.

Η συμμετοχή του παιδιού-αναγνώστη και η συναισθηματική του ανάμειξη είναι απαραίτητες προϋποθέσεις

(αξιολόγηση της δράσης των ηρώων, σύνδεση με προσωπικές εμπειρίες, μυθοπλαστική ικανότητα).

Ταυτόχρονα τα παιδιά ερευνούν μέσα και έξω από την τάξη **(ερευνητικές εργασίες-διαθεματικές προεκτάσεις)** παράγουν λόγο προφορικό και γραπτό **(δημιουργική γραφή)**, συνδέουν το κείμενο με άλλες τέχνες **(τα εικαστικά, τη μουσική, την κίνηση, το θεατρικό παιχνίδι)**, δημιουργούν **(ζωγραφίζουν, κατασκευάζουν, κινούνται, παίζουν αυτοσχέδια δρώμενα)**, αναπτύσσουν κριτική και αποκλίνουσα σκέψη.

Ενίστε δεν οργανώνουμε δραστηριότητες. Διαβάζουμε και απολαμβάνουμε. Τα λογοτεχνικά κείμενα «μιλούν» μόνα τους στα παιδιά-αναγνώστες ή τα παιδιά προτείνουν τα ίδια δικές τους δημιουργικές δραστηριότητες.

Είναι χρήσιμες οι παρουσιάσεις βιβλίων στην τάξη από τα παιδιά;

Οι απλές λεκτικές παρουσιάσεις βιβλίων από τις ομάδες των παιδιών στην τάξη ή η συμπλήρωση καρτέλας με τα στοιχεία του βιβλίου μπορεί να καταλήξει σε μια βαρετή, χωρίς ενδιαφέρον διαδικασία **αν επαναλαμβάνεται διαρκώς.**

Αν την ακολουθήσουμε, για να λειτουργήσει παρωθητικά για τα παιδιά που δεν έχουν διαβάσει τα βιβλία, πρέπει να παρουσιάζει ενδιαφέρον

Ως εκ τούτου η παρότρυνση στις ομάδες, οι οποίες παρουσιάζουν βιβλία στην τάξη, μπορεί να είναι **η παρουσίαση αυτή να έχει πρωτότυπο χαρακτήρα. Π.χ. παρουσιάστε χωρίς να μιλάτε, μόνο με εικόνες, κινήσεις και ήχους/μουσική ή δημιουργήστε μια τηλεοπτική εκπομπή.**

Η παρουσίαση των βιβλίων **μπορεί να οδηγήσει σε εκδηλώσεις ανοιχτές στην τοπική κοινωνία, τις οποίες θα οργανώσουν οι μαθητές.**

Άλλες πρακτικές

Συνεργαστείτε με τους εκπαιδευτικούς των μαθημάτων αισθητικής παιδείας (π.χ. εικαστικά, μουσική).

Σχεδιάστε (από κοινού) και υλοποιήστε (έστω σε διαφορετικές διδακτικές ώρες) **κοινές δραστηριότητες** με αφορμή την ανάγνωση ενός βιβλίου.

Το λογοτεχνικό κείμενο αξιοποιείται ως συμπληρωματικό υλικό σε άλλα γνωστικά αντικείμενα με τη μορφή της **διεπιστημονικής διδασκαλίας** π.χ. υπάρχουν ενδιαφέροντα λογοτεχνικά βιβλία για περιβαλλοντικά ή άλλα κοινωνικά θέματα.

Οτιδήποτε κι αν σχεδιάσουμε ποτέ δεν ξεχνάμε την ανάγνωση-απόλαυση.

Καθιερώνουμε π.χ. το «δεκάλεπτο της λογοτεχνίας».

Ενδεικτικά:

Κάθε Παρασκευή, στο τελευταίο (ή στο πρώτο) διδακτικό δεκάλεπτο του μαθήματος της Λογοτεχνίας, μαθητής/μαθήτρια της τάξης διαβάζει ένα απόσπασμα από βιβλίο που έχει επιλέξει προσωπικά και νομίζει ότι παρουσιάζει ενδιαφέρον για τους συμμαθητές του/της.

Έπειτα από συζήτηση και συμφωνία τα αναγνώσματα έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό, π.χ. χιούμορ. Στο ξεκίνημα επιλέγει και διαβάζει ο καθηγητής.

Πώς θα εμπλουτίσω τη βιβλιοθήκη με βιβλία χωρίς κόστος;

Προτείνεται μόνιμη συνεργασία μεταξύ του σχολείου και της πιο κοντινής βιβλιοθήκης. Κάθε μήνα ένας αριθμός βιβλίων με κοινό θέμα μεταφέρεται από τη βιβλιοθήκη στο σχολείο.

Π.χ. όταν πραγματεύεστε στην τάξη την ενότητα της Οικολογίας, όλα τα βιβλία που υπάρχουν στη βιβλιοθήκη και είναι σχετικά με το θέμα μεταφέρονται στη βιβλιοθήκη του σχολείου και δανείζονται στα παιδιά.

Τον επόμενο τρίμηνο τα βιβλία επιστρέφονται και επιλέγεται άλλο θέμα. Ξεκινά η «βιβλιοθήκη του διαλείμματος». Καμιά δεκαριά βιβλία απλώνονται στην αυλή ή τους διαδρόμους του σχολείου πάνω σε μερικά θρανία που έχουν ενωθεί και έχουν φτιάξει ένα μεγάλο τραπέζι. Στο διάλειμμα τα παιδιά της τάξης μας ξεφυλλίζουν τα βιβλία. Πλησιάζουν ίσως και τα παιδιά των άλλων τάξεων. Κανείς δεν τα εμποδίζει να ξεφυλλίσουν τα βιβλία, να διαβάσουν κάποιο απόσπασμα, να ενημερωθούν ή απλά να το διασκεδάσουν.

Ενδεικτικές δραστηριότητες που στοχεύουν στη γένεση της συμπεριφοράς του αναγνώστη

- Πρόκληση θεατρικής έκφρασης
- Δραματοποίηση του παραμυθιού/της ιστορίας
- Χρήση χάρτινης κούκλας/Τεχνική θεατρικού παιχνιδιού
- Δημιουργία ενός ποιήματος**, που να βασίζεται στο βιβλίο που διαβάζουν, σε ελεύθερο στίχο, σε μορφή χαϊκού ή με ομοιοκαταληξία αν το μπορούν, δίνοντάς τους κάποιες λέξεις.

Τα παιδιά

- μαντεύουν από το εξώφυλλο και γράφουν ιστορίες.
- γράφουν ιστορίες με ερέθισμα τις εικόνες ενός βιβλίου

Ενδεικτικές δραστηριότητες που στοχεύουν στη γένεση της συμπεριφοράς του αναγνώστη

- καταγράφουν συναισθήματα που γεννιούνται από την ανάγνωση ενός βιβλίου, ζωγραφίζουν συναισθήματα και δημιουργούν ποιήματα.
- δημιουργούν τη διαφημιστική αφίσα ενός βιβλίου η οποία πρέπει να περιλαμβάνει εικόνα, κείμενο και σλόγκαν (σύντομη και περιεκτική φράση, κατανοητή, ευρηματική, πρωτότυπη και εντυπωσιακή, την οποία εύκολα απομνημονεύουμε)
- ξεφυλλίζουν λευκώματα με έργα μεγάλων ζωγράφων. Στη συνέχεια προτείνουν εικαστικά έργα που θα μπορούσαν να είναι εξώφυλλα σε βιβλία που έχουν διαβάσει, τα εξώφυλλα-αριστουργήματα. Δικαιολογούν τις επιλογές τους.

Ενδεικτικές δραστηριότητες που στοχεύουν στη γένεση της συμπεριφοράς του αναγνώστη

- γράφουν μια ιστορία ξεκινώντας από την πρώτη εικόνα του βιβλίου και τελειώνοντας με την τελευταία
- «ζωντανεύουν» τις εικόνες των βιβλίων αναπαριστώντας τις πιστά με τα σώματά τους. Κάποια παιδιά μιμούνται τις ανθρώπινες μορφές και άλλα τα άψυχα αντικείμενα, χρησιμοποιώντας πανιά ή κορδέλες για φόντο. Στη συνέχεια η «ζωντανή» εικόνα φωτογραφίζεται και τα παιδιά συζητούν σε ποιο βαθμό κατάφεραν να αναπαραστήσουν το πρωτότυπο καρέ
- γράφουν και εικονογραφούν ιστορίες με αφετηρία παραμύθια
- γράφουν ιστορίες με αφετηρία εικόνες βιβλίων
- εικονογραφούν παραμύθια ή άλλες ιστορίες αναπαράγοντας τεχνοτροπίες ζωγράφων

Ενδεικτικές δραστηριότητες που στοχεύουν στη γένεση της συμπεριφοράς του αναγνώστη

- ενώνουν τις ιστορίες από διάφορα βιβλία που έχουν παρουσιαστεί από τους συμμαθητές τους σ' αυτούς προηγουμένως και γράφουν μια δική τους
- παρουσιάζουν τον αγαπημένο τους ήρωα (λογοτεχνικού βιβλίου) στους συμμαθητές τους (δράση, εμφάνιση, χαρακτήρα). Στη συνέχεια σε ομάδες τα παιδιά αποφασίζουν για το προφίλ ενός ήρωα όπως τον φαντάζονται και τον τοποθετούν σε ένα αφηγηματικό πλαίσιο
- μελετούν τους χαρακτήρες των ιστοριών που διάβασαν, ταυτίζονται μαζί τους ή τους απορρίπτουν, δημιουργούν νέους ήρωες και μπαίνουν και οι ίδιοι στην ιστορία

Ενδεικτικές δραστηριότητες που στοχεύουν στη γένεση της συμπεριφοράς του αναγνώστη

- παρουσιάζουν την εξέλιξη των γεγονότων στην ιστορία που διάβασαν. Σε ένα επόμενο μάθημα παρουσιάζουν την ιστορία την οποία έχουν αλλάξει εν μέρει ή στο σύνολό της επεμβαίνοντας στην πλοκή της. Τα υπόλοιπα παιδιά καλούνται να αναγνωρίσουν τα σημεία της πλοκής που κράτησαν οι συμμαθητές-συγγραφείς από την παλιά ιστορία
- έχοντας διαβάσει ένα βιβλίο της αρεσκείας τους ξαναπλάθουν την ιστορία, προφορικά ή γραπτά, μεταβάλλοντας τον σκηνικό χώρο ή χρόνο
- προτείνουν βιβλία που θεωρούν ότι πρέπει να διασωθούν για τις επόμενες γενιές ή βιβλία που νομίζουν ότι θα έπρεπε να μεταφέρει ένα διαστημόπλοιο με αποστολή την αναζήτηση άλλων πολιτισμών ή βιβλία που νομίζουν ότι αξίζει να διασωθούν έπειτα από μια πυρηνική καταστροφή της γης και δικαιολογούν τις επιλογές τους

Ενδεικτικές δραστηριότητες που στοχεύουν στη γένεση της συμπεριφοράς του αναγνώστη

- Χωρίζουμε τα παιδιά σε δύο ομάδες και τους αναθέτουμε την ανάγνωση ενός βιβλίου της αρεσκείας τους. Όταν το έχουν διαβάσει βάζουμε τις ομάδες αντικριστά και τα παιδιά της μίας ομάδας κάνουν ερωτήσεις στην άλλη ομάδα και το αντίθετο. Με βάση τις απαντήσεις, προσπαθούν ομαδικά να συνθέσουν προφορικά ή γραπτά την ιστορία. Στο τέλος οι ιστορίες διαβάζονται και γίνονται συγκρίσεις.
- Αν το βιβλίο που διαβάζουν τα παιδιά υπάρχει σε τηλεοπτική ή κινηματογραφική διασκευή ενθαρρύνονται να το παρακολουθήσουν. Τα παιδιά εντοπίζουν και καταγράφουν τις ιδιαιτερότητες και τα τεχνικά χαρακτηριστικά των δύο μέσων (οπτική γωνία του συγγραφέα και του σκηνοθέτη, λεκτικές περιγραφές και αντίστοιχες οπτικές εικόνες κ.ά.). Η δραστηριότητα μπορεί να επαναληφθεί με βιβλία που έχουν γίνει θεατρικά έργα, εικονογραφημένα-κόμικς, κινούμενα σχέδια κ.ά.

Ενδεικτικές δραστηριότητες που στοχεύουν στη γένεση της συμπεριφοράς του αναγνώστη

- Τα παιδιά με τη βοήθεια του διδάσκοντος φτιάχνουν ένα ιστολόγιο (blog) κριτικής και παρουσίασης βιβλίων στο οποίο συζητούν για τα βιβλία που έχουν διαβάσει. Η συζήτηση είναι ανοιχτή: μιλάμε για βιβλία που μας άρεσαν ή δεν μας άρεσαν με την προϋπόθεση ότι θα εξηγήσουμε τους λόγους.
- Τα παιδιά φτιάχνουν εφημερίδα με «ειδήσεις» από βιβλία που διάβασαν. Επιλέγουν αποσπάσματα από τα βιβλία που διάβασαν και αφού πρώτα τους παρουσιάσουμε ορισμένα από τα χαρακτηριστικά του δημοσιογραφικού λόγου, επιχειρούν να τα μετατρέψουν σε κείμενο ειδησεογραφικού περιεχομένου. (π.χ. η παρουσίαση του σαιξπηρικού Ρωμαίος και Ιουλιέτα θα μπορούσε να λάβει τη μορφή μιας είδησης με τίτλο «Τραγική αυτοκτονία ζευγαριού στη Βερόνα»).

Βιβλιογραφία

- Αποστολίδου, Β. *Κριτήρια επιλογής λογοτεχνικών βιβλίων για σχολική χρήση*. Αθήνα: ΟΕΔΒ-ΕΚΕΒΙ, 1997
- Αρτζανίδου, Ε., Γουλής, Δ., Γρόσδος, Σ. & Καρακίτσιος, Α. *Παιχνίδια φιλιαναγνωσίας και αναγνωστικές εμπυχωώσεις*. Αθήνα: Gutenberg - Γιώργος & Κώστας Δαρδανός, 2011.
- Δρόσος Β., Κυρίδης Α. & Σουλιώτης Μ. (επιμ.). *Δραστηριότητες γνωριμίας με το βιβλίο και τη βιβλιοθήκη*. Αθήνα: Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός, 2001.
- Κατσικη-Γκίβαλου Ά., Καλογήρου Τζ., & Χαλκιαδάκη Ά. (επιμ.). *Φιλιαναγνωσία και σχολείο*. Αθήνα: Πατάκης, 2008.
- Manguel, A. *Η ιστορία της ανάγνωσης*. Μτφρ. Λ. Καλοβυρνάς. Αθήνα: Νέα Σύνορα-Α.Α.Λιβάνης, 1997.
- Μπίρκετς, Σ. *Οι ελεγείες του Γουτεμβέργιου: Η μοίρα της ανάγνωσης στην ηλεκτρονική εποχή*. Μτφρ. Λ. Εξαρχοπούλου. Αθήνα: Καστανιώτης, 1998.
- Παπαδάτος, Γ.Σ. *Παιδικό βιβλίο και φιλιαναγνωσία: Θεωρητικές αναφορές και προσεγγίσεις-δραστηριότητες*. Αθήνα: Πατάκης, 2009.
- Σπινκ, Τζ. *Τα παιδιά ως αναγνώστες*. Μτφρ. Κ. Ντελόπουλος. Αθήνα: Καστανιώτης, 1990.

ΕΚΕΒΙ: φ ι λ α ν α γ ν ω σ ί α – καινοτόμες δράσεις ενίσχυσης της φιλιαναγνωσίας των μαθητών <http://www.philanagnosia.gr/index.php>

Γράμμα σ' ένα παιδί για τη Φιλαναγνωσία

ΧΑΡΗΣ ΒΛΑΒΙΑΝΟΣ

Γ ι α τ ί ν α δ ι α β ά ζ ε ι λ ο γ ο τ ε χ ν ί α έ ν α π α ι δ ί ;

Γιατί να θέλει να ταξιδέψει με το υποβρύχιο του Κάπταιν Νέμο 20.000 λεύγες κάτω από τη σκοτεινή, μαύρη θάλασσα, ή να διασχίσει με ποταμόπλοιο τον γεμάτο αλιγάτορες Μισσισιππή παρέα με τον αναμαλλιασμένο και αθυρόστομο Τομ Σόγιερ; Γιατί να θέλει να πολεμήσει με τον Ιβανόη, ή τον Ντ Αρτανιάν εναντίον όλων των κακών, ύπουλων εχθρών του κόσμου; Γιατί να θέλει, όπως ο Πήτερ Παν να πετάξει στον ουρανό ή να πηδήξει με τη Μαίρη Πόππινς μέσα σε μια ζωγραφιά και να βρεθεί ξαφνικά στη χώρα του Ποτέ ή σ' έναν υπέροχο κήπο με πιγκουίνους να του σερβίρουν παγωτό σοκολάτα; Γιατί να κοιμηθεί στη γλυκιά αγκαλιά μιας αρκούδας, όπως ο Μόγλης σε εκείνη του Μπαλού, ή ν' ανάψει φωτιά στο στομάχι μιας φάλαινας, όπως έκανε ο ψευτάκος ο Πινόκιο; Γιατί να επιχειρήσει τον γύρο του κόσμου σε 80 ημέρες, ταξιδεύοντας σαν μικρός Φιλέας Φογκ, ακόμη και με αερόστατο, πάνω από επικίνδυνες, χιονισμένες βουνοκορφές; Γιατί να ακούσει τις συμβουλές ενός πάνθηρα, ενός γρύλλου ή μιας μικρής νεράιδας που ακούει στο παράξενο όνομα Τίνκερ Μπελ; Γιατί να θέλει να κονταροχτυπηθεί με ανεμόμυλους ή να καταδιώκει τον Μόμπυ Ντικ επί μήνες στις τρικυμισμένες θάλασσες;

Γιατί να βγει βόλτα στο δάσος με επτά νάνους ή να κρυφθεί στο καμπαναριό μιας μεγάλης εκκλησίας μ' έναν καλοκάγαθο καμπούρη, που οι φίλοι του, κάτι παράξενα πέτρινα ανθρωπάκια, τον φωνάζουν Κουασιμόδο;

Γιατί να θέλει να φανταστεί ότι είναι ο Μικρός Πρίγκιπας, ο Σεβάχ ο θαλασσινός, ο Αλαντίν, η Σταχτοπούτα, ο Όλιβερ Τούιστ, ο Δον Κιχώτης, η Ποκαχόντας, η γοργόνα Άριελ, ο Χάρρυ Πότερ; Ότι μπορεί να συνομιλεί με αετούς, ιππόκαμπους, τίγρεις; Ακόμη και με φαντάσματα, ξωτικά και τζίνια; Γιατί να θέλει ν' ανακαλύψει το μυστικό που κρύβει βαθιά μέσα του καθώς τα μάτια του τρέχουν πάνω στις λέξεις του βιβλίου; Ότι είναι ένα μοναδικό, υπέροχο παιδί, που όμοιό του δεν θα υπάρξει ποτέ ξανά. Που σ' αυτόν τον νέο κόσμο που απλώνεται τώρα μπροστά του, όμορφο, μυστηριώδη αλλά κι επικίνδυνο, όλα όσα έχει φανταστεί και θελήσει μπορεί να συμβούν, φτάνει να έχει τη δύναμη να συνεχίζει, όταν τελειώσει το διάβασμα, να είναι ο εαυτός του. Που σημαίνει να δώσει κι αυτό μια μάχη, όπως όλοι οι ήρωές των βιβλίων του, εναντίον σε οτιδήποτε προσπαθεί να του αποδείξει ότι η ζωή είναι μια πληκτική, προβλέψιμη, πεζή ιστορία.

Πηγή: <http://www.philanagnosia.gr/index.php>

ΟΜΑΔΑ ΝΑΠ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ (2012-1013)

Επιστημονική υπεύθυνη: Αφροδίτη Αθανασοπούλου, Επ.
Καθηγήτρια ΝΕ Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σύνδεσμος - Επιθεωρητής: Λοΐζος Αναστασιάδης, Ε.Μ.Ε.
Φιλολογικών

Φιλολόγοι – Υποστηρικτές του Π.Σ. Λογοτεχνίας:

Βασιλική Σελιώτη, Γραφείο Α.Π.

Αλέξανδρος Μπαζούκης, Υ.Α.Π. - Γραφείο Α.Π.

Γιώργος Μύαρης Υ.Α.Π.

Μαρία Παπαλεοντίου, Π.Ι.

Λαμπριανή Ματθαίου, Σύμβουλος Λογοτεχνίας

Κάκια Παπακυριακού, Π.Ι.

Ευχαριστούμε για την προσοχή σας!

Φεβρουάριος - Μάρτιος 2013

